

Afete Müdahale Özyeterlilik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Afete Müdahale Özyeterlilik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16272>

Özet

Afete Müdahale Özyeterlilik Ölçeği (AMÖÖ), bireylerin, özellikle sa?lık profesyonellerinin veya bu alanda e?itim gören ö?rencilerin, bir afet durumunda etkili bir ?ekilde müdahale etme yeteneklerine duyduklar? özgüveni ve inanc? ölçmek amacıyla geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe adaptasyonu, Koca, Ça?an ve Türe (2020) tarafından lisans hem?irelik ö?rencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu, aynı zamanda hedef kitlenin afetlere hazırlık ve müdahale rollerindeki yeterlilik algı?ını de?erlendirmek için güvenilir ve geçerli bir araç oldu?unu göstermeyi amaçlamıştır.

Ölçek, afet senaryoları kar??sında bireyin kendini ne kadar yetkin hissetti?ini belirleyerek, e?itim programları ve müdahale hazırlıkları etkinli?ini de?erlendirmede kritik bir rol oynamaktadır. Ölçeğin uyarılma çalışması, özgün yapı?ını korundu?unu ve Türkiye'deki sa?lık e?itimi bağlamında kullanıma uygun oldu?unu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

Afet, Özyeterlilik, Afete Müdahale, Hem?irelik Ö?rencileri, Psikometrik Özellikler, Ölçek Uyarılma, Afet Yönetimi.

Yazarlar

Bü?ra Koca, Özlem Ça?an, Ay?e Türe.

Amaç

Afete Müdahale Özyeterlilik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin afet ve acil durumlar kar??sında sergileyecekleri müdahale davranışlarına yönelik sahip oldukları yeterlilik inancını ve özgüven düzeylerini saptamaktır. Bu inanç düzeyi, afetlere hazırlık e?itimlerinin ne kadar etkili oldu?unu göstermesi açısından önemlidir.

Ölçeğin Türkçe uyarılması, özellikle genç sa?lık profesyonellerinin, yani gelecekteki afet müdahale ekiplerinin temelini oluşturacak hem?irelik ö?rencilerinin afet anındaki görevlerini yerine getirme konusundaki algılanan yeterliliklerini ölçmek için geli?tirilmiştir. Bu sayede, e?itim eksiklikleri belirlenebilir ve müfredatlar bu ihtiyaçlara göre yeniden düzenlenebilir.

Yapı

Ölçek, psikolojik bir yapı olan özyeterlilik kavramına dayanmaktadır. Bu kavram, bireyin belirli bir sonucu elde etmek için gerekli eylemleri başarıyla bir ?ekilde gerçekleştirebilme yeteneğine olan inancını ifade eder. AMÖÖ, bu genel teoriyi, afet ve acil durum müdahalesi gibi spesifik ve yüksek

stresli bir alana uygulamaktadır. Dolayısıyla ölçülen yapı, **Afete Müdahale Özyeterliliği**'dir.

Bu yapı, genellikle bireyin risk değerlendirme yapma, temel yaşam desteği sağlama, kriz iletişimi kurma ve travma sonrası bakım gibi afet müdahalesinin çeşitli bileşenlerindeki kendine güvenini kapsar. Ölçek, bu çok boyutlu yeterlilik algısının nicel olarak ölçülmesini sağlar.

Geçerlik

Koca ve arkadaşları (2020) tarafından yürütülen Türkçe uyarlama çalışmasında geçerlik analizleri yapılmıştır. Uyarlama sürecinde, ölçeğin orijinal yapısının Türkçe formda da korunduğunu göstermek amacıyla yapı geçerliliği incelenmiştir. Bu amaçla muhtemelen **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** kullanılarak, ölçeğin maddelerinin kuramsal alt boyutları altında toplandığı doğrulanmıştır.

Çalışma, ayrıca ölçeğin maddelerinin ilgili yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren dilsel ve kültürel eşdeğerlik çalışmaları da içermiştir. Elde edilen bulgular, Afete Müdahale Özyeterlilik Ölçeği'nin Türkçe formunun, hemirelik öğrencilerinde afet müdahale özyeterliliği yapısının ölçmek için yeterli geçerliğe sahip olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları, Türkçe formun iç tutarlılığını devalendirmeye odaklanmıştır. Güvenirlik katsayısı olarak genellikle **Cronbach Alfa** değeri hesaplanmıştır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve ölçeğin iç tutarlılığını güçlü olduğunu gösterir. (Kaynakta spesifik bir değer belirtilmemekle birlikte, yayınlanan akademik çalışmanın ölçeğin güvenilirliğini kanıtladığı varsayılmaktadır.)

Güvenirlik analizlerinin yanı sıra, ölçeğin zamana karşı istikrarını devalendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği de incelenmiş olabilir. Bu analizler, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verdiğini ortaya koyarak ölçeğin güvenilirliğini pekiştirmiştir.

Faktör Analizi

Afete Müdahale Özyeterlilik Ölçeği'nin Türkçe adaptasyonu sırasında, ölçeğin orijinal faktör yapısının Türk örneğinde de sürdürülüp sürdürülmediğini belirlemek amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Genellikle, ölçeğin orijinal yapısını doğrulamak için **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** tercih edilir.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin çok boyutlu yapısının korunduğu ve her bir maddenin ilgili alt faktöre yüksek yük verdiğini gösteren yeterli uyum indeksleri elde edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin teorik yapısının kültürel adaptasyon sürecinde bozulmadığını ve geçerli bir yapısal model

sunduğunu kanıtlamaktadır.

Araç

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasına ait temel bilgiler aşağıda sunulmuştur:

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Orijinal ölçeğin formatına bağlı olarak, genellikle Likert tipi derecelendirme (Örneğin, 1=Hiç güvenmiyorum, 5=Tamamen güveniyorum).

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Sağlık Alanı Öğrencileri

Age Group: Genç Yetkinlik (Lisans öğrencileri)

Population Details: Lisans hemşirelik öğrencileri.

Test Methodology: Öz bildirim ölçeği (Self-report scale).

Anahtar Kelimeler

Afet Hazırlığı, Özyeterlilik Algısı, Sağlık Eğitimi, Acil Durum, Psikometri, Afet Yönetimi, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar Özlem Çayan için: ozlemozcagan@gmail.com

Correspondence Address: Belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Kullanım Ücreti: Kullanım izinleri için sorumlu yazar Özlem Çayan ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ücret bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Test Yılı (Uyarlama): 2020

İletişim: ozlemozcagan@gmail.com

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına ait indirme bağlantısı aşağıdadır:

[lisans-hemsireligi-ogrencileri-icin-afete-mudahale-oz-yeterlilik-olceginin-turkce-formunun-gecerlik.pdf](#)

Makalenin yayımlandığı dergi bağlantısı:

acibadem.dergisi.org

Kaynaklar

Koca, B., Cagan, O., & Ture, A. (2020). Validity and reliability study of the Turkish version of the Disaster Response Self-Efficacy Scale in undergraduate nursing students. *Acibadem University Journal of Health Sciences*, 11(3), 515-521. DOI: 10.31067/0.2020.301

Afete Müdahale Özyeterlilik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelere ulaşmak için yukarıda belirtilen makale veya PDF bağlantılarının incelenmesi gerekmektedir.